

4/2016. (IX. 14.) OBT állásfoglalás

- I. Etikátlan a bírónak az a magatartása, amelynek eredményeként a járásbíróóság működése miatt más bírák által a járásbíróóság és a törvényszék elnökének írt levél, illetve a törvényszék elnökének válaszlevele az Interneten – a bíró által is működtetett Facebook oldalon – mindenki számára megismerhetővé válik, annak ellenére, hogy a nyilvános közzététel a levélíró bírák akaratával, illetve a törvényszék elnökének a rendelkezésével ellentétes.
- II. Etikátlan az a bírói magatartás, amely az Interneten – a bíró által is működtetett Facebook oldalon – nyilvánosan gúnyos hangnemű negatív értékítéletet tartalmazó magánvéleményt fogalmaz meg egy másik bíró részére a munkáltatói jogokat gyakorló törvényszék elnöke által írt, a törvényesség helyreállítását célzó felszólító levéllel kapcsolatban.

I n d o k o l á s:

Az etikai eljárás kezdeményezője az Országos Bírói Tanács állásfoglalását kérte abban a kérdésben, hogy a lentebb részletesen leírt bírói magatartások etikátlannak minősülnek-e a Bírák Etikai Kódexének 3. Cikk (4) bekezdésében rögzített és elvárt magatartási szabály megsértése miatt.

I. A járásbíróóság két bírója a járásbíróóság, valamint a törvényszék elnökének címzett levelében összefoglalta a járásbíróóság működésével kapcsolatban észlelt problémákat. A levél aláírását megelőzően széles körben biztosították a kollegáik számára annak megismerését és az aláírás megfontolásának lehetőségét. Ennek megfelelően a levél tartalma a járásbíróóságnak helyet adó két épületben dolgozó bírák között ismertté vált.

A két bíró által felvetett kérdésekre a törvényszék elnöke levélben válaszolt, amit a járásbíróóság valamennyi bírójának megküldött, tekintettel arra, hogy a két bíró által írt levél is a bírák jelentős része előtt ismert volt.

A törvényszéken szolgálatot teljesítő egyik törvényszéki bíró megkereste a levelet aláíró két járásbíróósági bírót és hozzájárulásukat kérte ahhoz, hogy a levelet az általa is üzemeltetett Facebook oldalon – amelynek egyik alapító tagja a törvényszéki bíró – közzé tehesse. Ehhez a levelet aláíró bírák nem járultak hozzá.

A tiltás ellenére a két járásbíróósági bíró által írt levél, illetve a törvényszék elnökének írásbeli válasza, azaz az elnöki levél kiadmánya – statisztikai adatokat tartalmazó mellékletei nélkül – a Facebook oldalra felkerült. Ez a Facebook oldal nyilvános, az bárki számára hozzáférhető az Interneten.

A feltöltéssel a járásbíróóság működésével kapcsolatban a járásbíróósági bírák által a törvényszék elnökének szánt levél, valamint a nem nyilvánosságnak szánt elnöki válaszlevél mindenki számára megismerhetővé vált, amely mind a levélírók, mind a törvényszék elnökének szándékával, illetve az elnöki kiadmányokra vonatkoztatható nyilvánossági szabályokkal is ellentétes volt.

II. A törvényszék elnöke vizsgálatot folytatott le, mely során meghallgatta a levelet író bírát, valamint a levelek internetes közzétételében közreműködő törvényszéki bírót. Egyidejűleg írásban hívta fel a törvényszéki bírót az elnöki levélnek az eltávolításra a Facebook oldalról. Ez megtörtént, azonban a Facebook oldal másik alapítója, aki járásbíró (kerületi) bíró, a fenti Facebook oldalon a törvényszéki bíró meghallgatása és a levél eltávolítására irányuló felszólítás miatt személyes tartalmú, értékítéletet tartalmazó bejegyzést tett közzé.

* * * * *

A 11/2015. (II.10.) OBT határozat 2. §-a tartalmazza az etikai eljárás lefolytatása iránti kérelem befogadhatóságának feltételeit. Az OBT úgy ítélte meg, hogy az indítványozó felvetései alapvető etikai jelentőségű kérdések körébe esnek (Etikai Kódex 3. és 6. Cikk), különösen a bírói méltóságot, tiszteletet és együttműködést, valamint a bírói tekintélyt érintően. A fentiek alapján az OBT az etikai kérelmet 2016. június 30-án befogadta.

Az OBT hangsúlyozza, hogy nem vizsgálta az érintett levelek és vélemény interneten történő közzététele folytán felmerülő esetleges fegyelmi, polgári- vagy büntető jogi kérdéseket, mivel az meghaladja az etikai állásfoglalás kereteit. Álláspontja az eljárás kezdeményezője által felvetett kérdésben a következő.

Magyarország Alaptörvényének XXV. cikke alapján mindenkit megillet az a jog, hogy egyedül vagy másokkal együtt, írásban kérelemmel, panasszal vagy javaslattal forduljon bármely közhatalmat gyakorló szervhez. Ebből következően a két járásbíró az Alaptörvényből fakadó jogával élt, amikor a járásbíró és a törvényszék elnökéhez fordult.

Az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése szerint mindenkit megillet az a jog, hogy kapcsolattartását tiszteletben tartsák. Ez a jog egyaránt megilleti a levelet megfogalmazó járásbíró és a törvényszék elnökét is.

A bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló 2011. évi CLXII. törvény (a továbbiakban Bjt.) 37. § (2) bekezdése alapján a bíró köteles a tisztségéhez méltó, kifogástalan magatartást tanúsítani és tartózkodni minden olyan megnyilvánulástól, amely a bírósági eljárásba vetett bizalmat vagy a bíróság tekintélyét csorbítaná.

A Ptk. magántitokhoz való jogot szabályozó 2:46. § (1) bekezdése szerint a magántitok védelme kiterjed – egyebek mellett – a levéltitok oltalmára. A (2) bekezdés értelmében a magántitok megsértését jelenti például a magántitok jogosulatlan nyilvánosságra hozatala vagy illetéktelen személlyel való közlése. E rendelkezés és a fentebb hivatkozott alaptörvényi szabályok alapján rögzíthető, hogy a járásbíró és a törvényszék elnöke közötti levelezés esetében a nyilvánosság kérdésében az érintettek nyilatkozata az irányadó.

Az Etikai Kódex 3. Cikk (4) bekezdése szerint a bíró a világháló használata során kellő körültekintéssel köteles eljárni. A személyére és a hozzátartozóira vonatkozóan kizárólag olyan információt, hang- és képfelvételt oszthat meg, amely a bírói méltóságot nem csorbítja.

Az Etikai Kódex 6. §. cikk (2) bekezdése alapján a bíró hivatása gyakorlása során a hatóságok és szervek tagjaival, valamint munkatársaival hivatali együttműködésre törekszik, kölcsönös tiszteleten alapuló udvarias, kollegiális magatartást tanúsít.

Az (5) bekezdés értelmében a bíró tartózkodik minden olyan megnyilvánulástól, melyek a munkatársait érintően kötelezettségszegésre, politikai vagy egyéb érdeket kiszolgáló ítélezésre utalnak.

Az 1/2016 (III.8.) számú OBT állásfoglalás jelen ügyben is irányadóan rámutatott, az Etikai Kódex Preambuluma kifejezésre juttatja, hogy a bírói hivatás a bírakkal szemben a társadalomban általánosan elfogadott etikai normákhoz képest szigorúbb erkölcsi szabályokra épülő követelményeket támaszt.

Az Országos Bírói Tanács az 2/2016 (VI.27.) számú OBT állásfoglalásában megfogalmazta azt, hogy a bírónak a hivatása gyakorlása során az Alaptörvény biztosította szabad véleménynyilvánítási jogát a Bjt. és az Etikai Kódex fentebb hivatkozott rendelkezéseivel, valamint a saját lelkiismeretével összhangban kell alkalmaznia.

* * * *

I. Az elnöki iratból készült kiadmány – az eredeti iratról készült másolat – a bírósági ügyvitel szabályairól szóló 14/2002. (VIII. 1.) IM rendelet 86. § (1) bekezdés utolsó mondata értelmében nem nyilvános. E jogszabályhely szerint az elnöki irattal kapcsolatosan a kiadmány címzettjén kívül más személynek felvilágosítást – indokolt esetben – az elnök engedélyezhet. A részletes végrehajtási szabályokat tartalmazó, a bíróságok egységes iratkezelési szabályzatáról szóló 17/2014. (XII. 23.) OBH utasítás rendkívül szigorúan alkalmazandó 177. § (2) bekezdése szerint az elnöki ügyről felvilágosítás írásban, elektronikus levél formájában, faxon, szóban, távbeszélő készüléken csak az elnöki ügygel érintett személynek adható az ügy számáról és arról, hogy az ügy elintézését nyert-e. Mindezekből az következik, hogy az elnöki ügy, így annak kiadmánya nem közérdekű adat, arról a nyilvánosságot csak az elnök engedélye alapján lehet tájékoztatni. Ilyen engedéllyel a törvényszéki bíró nem rendelkezett, így a levelezés nyilvánosságra hozatala és illetéktelen személyek számára hozzáférhetővé tétele etikátlan magatartás volt.

A bíró magatartása jogellenessége mellett azért is etikátlan, mert a jogsérelmet tudatosan okozta. Szándékos magatartásával teljes egészében figyelmen kívül hagyta az Etikai Kódex fentebb írt, a világháló körültekintő használatára vonatkozó és a

bírói méltóságot óvó előírásait. A jogszabályokkal ellentétes bírói magatartás elfogadhatatlan és megmagyarázhatatlan, annak etikai alapú rosszallása a társadalmi közmegegyezésen nyugszik.

Az Országos Bírói Tanács kiemeli, hogy a jogszabályi rendelkezések megsértése miatt a törvényszéki bíró magatartása egyéb jogkövetkezmények kiváltására is alkalmas lehet, azonban ezzel kapcsolatosan további vizsgálat lefolytatására vagy állásfoglalásra az Országos Bírói Tanács nem rendelkezik hatáskörrel.

II. A járásbírói (kerületi) bíró magatartása azért etikátlan, mert a törvényszéki bíró által kifejtett jogszabálysértő magatartással kapcsolatosan a törvényszék elnökének munkáltatói jogkörbe tartozó intézkedését meg nem engedett formában és módon kérdőjelezte meg. Ilyen tartalmú álláspont nyilvános kifejtésére nem rendelkezett jogosultsággal, arra kizárólag a törvény által biztosított eljárás során az intézkedéssel érintett törvényszéki bíró lett volna jogosult azokon a fórumokon, amelyeket a törvény számára biztosít.

A véleménynyilvánítási korlátokat figyelmen kívül hagyó, munkatársaival szemben a kölcsönös tiszteleten alapuló udvarias, kollegiális magatartást teljesen mellőző bírói viselkedés olyan öntörvényűséget mutat, amellyel szemben az etikai alapú rosszallás kifejezését látja szükségesnek az Országos Bírói Tanács.

A járásbírói (kerületi) bíró gúnyos hangnemű negatív értékítéletet megfogalmazó véleménye – „jogilag indokolatlan és tökéletesen értelmetlen” – az etikai normasértés mellett más jogkövetkezmény kiváltására is alkalmas lehet, azonban ezzel kapcsolatosan további vizsgálat lefolytatására vagy állásfoglalásra az Országos Bírói Tanács ebben az esetben sem rendelkezik hatáskörrel.

Az Országos Bírói Tanács állásfoglalását a 11/2015. (II.10.) OBT határozatban meghatározott ügyrend szerinti eljárásban hozta meg. Elrendeli az Ügyrend 11. §-ában írtak alapján a fenti állásfoglalás OBT honlapján való közzétételét.

Budapest, 2016. szeptember hó 14. napján

az Országos Bírói Tanács nevében

